

คำกล่าวเปิดงาน Bangkok FinTech Fair 2021:
Shaping Digital Finance in the New Decade

หัวข้อ “A New Decade of Opportunities”

ดร.เศรษฐพุฒิ สุทธิวาทนฤพุฒิ ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย

วันจันทร์ที่ 18 ตุลาคม 2564 เวลา 9.25 น. – 9.45 น.

สวัสดีครับ

ขอต้อนรับทุกท่านเข้าสู่งาน Bangkok FinTech Fair 2021: Shaping Digital Finance in the New Decade ประเทศไทยกำลังเผชิญกับความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น "เร็ว" และ "แรง" อย่างน้อย 2 เรื่องด้วยกัน

เรื่องแรก คือ พัฒนาการทางเทคโนโลยีที่พลิกโฉมการใช้ชีวิต การดำเนินธุรกิจ และการทำธุรกรรมต่าง ๆ ไปอย่างสิ้นเชิง ขณะเดียวกันวิกฤติ COVID ก็เข้ามาเร่งให้ผู้บริโภคจำเป็นต้องเรียนรู้เทคโนโลยี และนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

เรื่องที่ 2 คือ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทำให้เราเห็นภัยธรรมชาติที่ทวีความรุนแรงขึ้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ ตลอดจนภาคเศรษฐกิจในหลายส่วน ทำให้เราต้องหันมาคิดอย่างจริงจังว่าทำอะไรที่จะผลักดันให้ภาคเศรษฐกิจและประเทศ เกิดการเปลี่ยนผ่านสู่ความยั่งยืนภายใต้การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ได้

เนื่องจากในวันนี้เป็นงาน FinTech ผมจึงจะขอเน้นในเรื่องแรกคือเรื่อง technology กับ digital และขอเสนอความคิดเกี่ยวกับการปรับตัวของภาคการเงินในทศวรรษนี้ ซึ่งจะขอแบ่งมุมมองเป็น 3 ส่วนด้วยกัน

ส่วนที่ 1 คือ การเปลี่ยนแปลงสำคัญที่เราจะเห็นในภาคการเงินไทย

ส่วนที่ 2 คือ การดำเนินงานของ ธปท. ในการสร้างโอกาสและรับมือกับความท้าทายที่จะมาพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ดังกล่าว ทั้งในแง่การปรับตัวของ ธปท. เอง และในแง่แนวทางของ ธปท. ที่จะวางภูมิทัศน์ หรือ landscape ของระบบการเงินไทยในระยะต่อไป

ส่วนที่ 3 คือ ภาพอนาคตที่จะเปลี่ยนแปลงไปที่ทำให้ประชาชน ผู้ประกอบธุรกิจ และผู้ให้บริการทางการเงินได้รับประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น

ในส่วนแรก เราจะเห็นการเปลี่ยนแปลงสำคัญของภาคการเงินไทย ซึ่งมีอย่างน้อย 2 ด้านด้วยกัน

เรื่องแรก คือ การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและบริการทางการเงินอย่างกว้างขวาง ตัวอย่างเช่น ด้านบริการชำระเงิน โครงสร้างพื้นฐาน PromptPay ทำให้ประชาชนสามารถทำธุรกรรมฝาก ถอน โอนเงิน หรือชำระเงินได้อย่างรวดเร็ว คล่องตัว ทุกที่ ทุกเวลา โดยปัจจุบันมีผู้ลงทะเบียน PromptPay มากกว่า 60 ล้านหมายเลข และมีมูลค่าธุรกรรมเฉลี่ยต่อวันกว่า 85,000 ล้านบาท หรือการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น Blockchain มาใช้ในการออกหนังสือค้ำประกันให้กับองค์กรต่าง ๆ ช่วยลดเวลาในการออกหนังสือค้ำประกันจากเดิม 3-5 วัน ปัจจุบันเหลือเพียง 10 นาที ซึ่งเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนให้กับธุรกิจและภาครัฐได้มาก

เรื่องที่ 2 คือ การเพิ่มขึ้นของบทบาทของผู้ให้บริการที่ไม่ใช่ธนาคารพาณิชย์ ทั้งในรูปแบบที่เป็น non-bank เต็มหรือ non-bank ร่วมมือกับธนาคาร ทำให้เกิดการพัฒนานวัตกรรมที่หลากหลาย และมีส่วนสำคัญในการเข้ามาเติมเต็มให้กับกลุ่มประชาชนหรือ SMEs ที่ยังเข้าไม่ถึงบริการทางการเงินบางประเภท โดยเฉพาะเรื่องของสินเชื่อ ตัวอย่างเช่น การทำธุรกรรมต่าง ๆ ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ทำให้เกิดข้อมูลทางเลือก หรือที่เรียกกันว่า alternative data ที่ช่วยให้ประชาชนที่ไม่มีรายได้ประจำ ไม่มีหลักประกัน หรือไม่มีข้อมูลกับสถาบันการเงินสามารถใช้ข้อมูลพฤติกรรมในการขอสินเชื่อและการเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่ายขึ้น ในเรื่องนี้ ธปท. ได้อนุญาตให้มีผู้ประกอบการสินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัลแล้ว ซึ่งได้รับผลตอบแทนดี โดยปัจจุบันการให้บริการสินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัลนี้ช่วยให้ประชาชนกว่า 2 แสนราย เข้าถึงสินเชื่อกว่า 2 พันล้านบาท

นอกจากนี้ ยังมีผู้เล่นใหม่ ๆ จากอุตสาหกรรมอื่น ๆ ที่พยายามเข้ามาปิดช่องว่างในการให้บริการทางการเงินหรือสนับสนุนการทำธุรกิจให้กับกลุ่ม เช่น กลุ่ม FinTech startups ที่เข้ามาให้บริการในส่วนที่ยังเป็นช่องว่างของการให้บริการโดยกลุ่มธนาคาร อย่างผู้ให้บริการ peer-to-peer lending platform ที่เชื่อมโยงผู้กู้กับผู้ให้กู้โดยตรง หรือ BigTech platforms ที่มีการให้บริการครบวงจรตั้งแต่ให้บริการซื้อขายสินค้า ส่งของ ลงทุน ไปจนถึงการให้บริการทางการเงิน และล่าสุด มีการให้บริการในลักษณะเป็น Decentralized Finance หรือ DeFi ที่ดำเนินกิจกรรมทางการเงินทุกอย่างด้วย smart contracts ซึ่งเป็นการตัดบทบาทของตัวกลางออกไป แม้ปัจจุบันจะยังมีจำนวนไม่มาก แต่แนวโน้มเหล่านี้ทำให้ผู้ประกอบการปัจจุบันจำเป็นต้องเร่งปรับตัวเพื่อให้แข่งขันได้

สำหรับส่วนที่ 2 จากแนวโน้มที่ได้กล่าวไปแล้ว นอกจากผู้ประกอบการต้องปรับตัว ธปท. เองก็จำเป็นต้องปรับ และดำเนินการเพื่อช่วยให้ทุกภาคส่วนได้รับประโยชน์จากโอกาสที่มากับความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ อย่างเต็มที่ โดยการเพิ่มความยืดหยุ่นในการกำกับดูแล และรักษาสมดุลระหว่างการส่งเสริมนวัตกรรม

และการดูแลเสถียรภาพของระบบการเงินที่จะคำนึงถึงต้นทุนจากการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของผู้ประกอบการ และการกำกับดูแลตามสัดส่วนที่เหมาะสมกับความเสี่ยงของผู้ประกอบการ ซึ่งปัจจุบันมีหลากหลายขนาดและประเภทมากขึ้น โดยในเรื่องเสถียรภาพนั้น จะให้น้ำหนักของเรื่อง **resiliency** มากขึ้น คือ ความสามารถในการรับมือกับผลกระทบของปัจจัยเสี่ยงและแรงกดดันต่าง ๆ รวมถึงความสามารถในการฟื้นตัวหลังจากถูกแรงกระทบ เพื่อให้เกิดวิวัฒนาการสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

ท่านผู้มีเกียรติครับ นอกจากการปรับตัวของ ธปท. ให้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงแล้ว **ธปท. จะดำเนินการใน 3 แนวทางสำหรับสร้างภูมิทัศน์หรือ Landscape ของระบบการเงินไทยในระยะต่อไป หรือที่เรียกกันภายในว่า 3 Open**

แนวทางที่ 1 หรือ Open แรก คือเรื่องของ Open, shared and interoperable infrastructure ได้แก่ การมีโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินดิจิทัลที่เอื้อต่อการพัฒนานวัตกรรม โดยต้องเปิดกว้างให้ผู้ให้บริการทั้งรายเดิมและรายใหม่สามารถเข้ามาต่อยอดบริการทางการเงินได้ และแข่งขันได้อย่างเท่าเทียมกัน ประเด็นนี้เป็นเรื่อง open infrastructure นอกจากนี้ ต้องมีการ share infrastructure เพื่อลดต้นทุน และทำให้ Infrastructure ที่สร้างขึ้นมา interoperable หรือสามารถเชื่อมโยงกันได้ ตัวอย่างเช่น โครงสร้างพื้นฐานด้านการชำระเงิน หรือที่เรียกว่า “**Smart financial and payment infrastructure for business**” ที่จะเชื่อมโยงกระบวนการทางธุรกิจ การรับส่งใบแจ้งหนี้ การชำระเงินและการชำระภาษี พร้อมใบเสร็จรับเงิน ให้เป็นดิจิทัลอย่างครบวงจร ซึ่งจะช่วยลดขั้นตอนในการตรวจสอบข้อมูล การจ่ายและรับเงินได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว ลดความผิดพลาดและโอกาสเกิดการทุจริต รวมทั้งนำไปต่อยอดได้ เช่น ใช้ข้อมูลเหล่านี้เพื่อขอสินเชื่อสำหรับภาคธุรกิจและ SMEs

ขณะเดียวกัน การพัฒนา**เงินบาทดิจิทัล หรือ CBDC** ก็จะเป็นหนึ่งในโครงสร้างพื้นฐานสำหรับระบบการเงินของเราในอนาคต เพิ่มทางเลือกสำหรับประชาชนและธุรกิจให้สามารถเข้าถึงเงินดิจิทัลที่ปลอดภัยได้ ช่วยลดต้นทุนในการทำธุรกรรมต่าง ๆ และ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ให้บริการหลากหลายประเภทนำไปพัฒนานวัตกรรมเพิ่มเติมได้ และยังมีโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลที่ ธปท. ร่วมผลักดัน เช่น **digital ID ภายใต้ NDID platform** เพื่อใช้ยืนยันตัวตนสำหรับธุรกรรมในภาคธุรกิจ ภาคธนาคาร และภาครัฐ ซึ่งเป็นที่น่ายินดีว่ามีลูกค้าลงทะเบียนใช้งาน NDID แล้วเกือบ 2 ล้านราย ในอนาคต ธปท. จะร่วมกับสำนักงานพัฒนาธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ในการผลักดันให้มีการใช้งาน digital ID อย่างแพร่หลายยิ่งขึ้น รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนา digital ID สำหรับนิติบุคคลในระยะต่อไป

แนวทางที่ 2 หรือ Open ที่ 2 คือเรื่องของ Open environment ได้แก่ การสร้างสภาพแวดล้อมสำหรับการแข่งขันอย่างเท่าเทียมเพื่อให้เกิดนวัตกรรมจากผู้เล่นทุกประเภท โดยจะ**ปรับปรุงกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ไม่ให้**

เป็นอุปสรรคต่อทั้งการปรับตัวของผู้เล่นรายเดิมและการเข้าสู่ตลาดของผู้เล่นรายใหม่ **กำกับดูแลเป็นสัดส่วนที่สอดคล้องกับความเสี่ยงของผู้ประกอบการ** หรือ risk proportionality รวมถึงการปรับปรุง regulatory sandbox ของ ธปท. ให้ยืดหยุ่น เปิดรับนวัตกรรมของผู้เล่นใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น **ขยายความร่วมมือกับหน่วยงานกำกับดูแลอื่น ๆ** เพื่อให้ผู้ประกอบการที่มีนวัตกรรมสามารถเข้าทดสอบได้ ซึ่งจะช่วยลดภาระที่ผู้ประกอบการต้องติดต่อกับผู้กำกับดูแลหลายราย

แนวทางที่ 3 หรือ Open ที่ 3 คือเรื่อง Open data คือ การพัฒนาฐานข้อมูลขนาดใหญ่ที่เชื่อมโยงกันได้ เพื่อให้เกิดการไหลเวียนของข้อมูล และนำมาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ เป็นทิศทางที่ทุกประเทศกำลังเดินหน้าไป สำหรับในภาคการเงินไทย การเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างผู้ให้บริการทางการเงินต่าง ๆ จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและความแม่นยำถูกต้องในการวางนโยบาย การบริหารความเสี่ยง และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ตรงกับความต้องการของลูกค้า นอกจากนี้ การเปิดให้เข้าถึงข้อมูลสะดวกขึ้นผ่านการใช้เทคโนโลยี APIs ที่มีมาตรฐานร่วมกัน จะช่วยลดความไม่เท่าเทียมของการมีข้อมูล และเพิ่มประโยชน์จากการใช้ digital footprint ซึ่งจะช่วยให้เกิดการแข่งขันที่บริการอย่างแท้จริง โดยต้องให้ความสำคัญกับความปลอดภัยของข้อมูลและความเป็นส่วนตัวของผู้ใช้บริการ ซึ่งในการเชื่อมโยงข้อมูลทางการเงินเหล่านี้ จำเป็นที่จะต้องกำหนดมาตรฐานและแนวทางในการใช้งานร่วมกัน ปัจจุบัน ธปท. ร่วมกับภาคธนาคารกำลังดำเนินการเรื่อง **การแลกเปลี่ยนข้อมูล bank statements** เพื่อให้ลูกค้านำข้อมูลการเงินของตนเองไปขอใช้บริการอื่น ๆ เช่น การขอสินเชื่อ หรือการยืนยันฐานะกับหน่วยงานอื่นได้สะดวกมากขึ้น และจะขยายไปสู่การแลกเปลี่ยนข้อมูลอื่น ๆ ในระยะต่อไป โดย ธปท. จะร่วมกับผู้ประกอบการภาคการเงินกำหนดมาตรฐานและทิศทางการใช้ประโยชน์จากข้อมูลทางการเงิน เพื่อส่งเสริมความร่วมมือในการใช้ทรัพยากรข้อมูลร่วมกันอย่างชัดเจน

มาถึงตรงนี้ หลาย ๆ ท่านอาจมีคำถามในใจว่า จากสิ่งที่ได้เล่าไป พวกท่านจะได้ประโยชน์อะไรบ้าง ในส่วนที่ 3 นี้ ผมจึงจะฉายภาพอนาคตของโอกาสหรือประโยชน์ที่แต่ละภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นภาคประชาชน ภาคธุรกิจ และภาคผู้ให้บริการทางการเงินจะได้รับจากการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เหล่านี้

ในมุมมองประชาชน จากเดิมที่มีบริการทางการเงินลักษณะเดียวสำหรับทุกคน และยังไม่มีความไม่สะดวกในการเชื่อมโยงข้อมูลและการทำธุรกรรม online การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและบริการดังกล่าวข้างต้นจะช่วยให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการทางการเงินที่ตรงกับความต้องการรายบุคคลมากยิ่งขึ้น หรือที่เรียกกันว่า mass customization รวมทั้ง **ได้รับความสะดวกในการใช้บริการทางการเงิน** เช่น สามารถทำธุรกรรมโดยไม่ต้องไปที่สาขาธนาคาร จากการยืนยันตัวตนข้ามหน่วยงานผ่านโครงสร้างพื้นฐาน digital ID และการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างผู้ให้บริการผ่านการใช้มาตรฐาน APIs ร่วมกัน ซึ่งจะ **ช่วยลดเวลาและต้นทุนในการทำธุรกรรม** เปิดโอกาสให้มีบริการทางการเงินที่หลากหลาย ประชาชนมีทางเลือกมากขึ้น ขณะเดียวกันผู้ที่เข้าถึงบริการทางการเงินได้

ยากในอดีต จะมีโอกาสมากขึ้นจากการทำธุรกรรมทางการเงินดิจิทัล ทำให้มี **digital footprint** ซึ่งเป็นข้อมูลที่สามารถนำมาวิเคราะห์ประกอบการให้บริการของผู้ประกอบการได้ด้วย

ในมุมมองของผู้ประกอบการธุรกิจ การเร่งให้มีการนำเทคโนโลยีมาพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงาน และการให้บริการของผู้ประกอบการ จะช่วยลดต้นทุนในการดำเนินงานจากการลดขั้นตอน ลดความผิดพลาด ลดเวลาในการให้บริการ รวมทั้งเพิ่มความสามารถในการเข้าถึงลูกค้าได้กว้างขวางมากขึ้นจากการให้บริการช่องทางดิจิทัล และการเข้าถึงข้อมูลที่เอื้อให้เกิดการพัฒนาบริการที่ตรงกับความต้องการของลูกค้า

ในมุมมองของผู้ให้บริการทางการเงิน การสนับสนุนให้มีการพัฒนาและใช้โครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลร่วมกัน เช่น โครงการ Smart financial and payment infrastructure และโครงการอื่น ๆ ที่กล่าวถึงข้างต้น จะส่งเสริมให้มีการพัฒนานวัตกรรม ตลอดจนการปรับปรุงกฎเกณฑ์การกำกับดูแลของ ธปท. ที่จะมีความยืดหยุ่นมากขึ้น จะช่วยลดต้นทุนและเอื้อให้เกิดการแข่งขันอย่างเท่าเทียมกัน

สุดท้ายนี้ คงจะหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่ต้องกล่าวถึงความเสี่ยงที่มาพร้อมกับการพัฒนาเทคโนโลยี ทั้งด้านภัยไซเบอร์และการหลอกลวงที่ทวีจำนวนและความหลากหลายของรูปแบบมากขึ้น ธปท. จึงยังคงให้ความสำคัญกับการยกระดับความสามารถในการป้องกันและรับมือกับภัยไซเบอร์ของผู้ประกอบการทางการเงินอย่างต่อเนื่อง ตามมาตรฐานสากล รวมทั้งการให้ความรู้แก่ประชาชนและผู้ให้บริการในการระวังป้องกันตัวเอง

ท่านผู้มีเกียรติครับ ในช่วง 2 วันนี้ ท่านจะได้รับฟังความเห็นและประสบการณ์จากผู้บริหารชั้นนำ ทั้งไทยและต่างประเทศ จากหน่วยงานภาครัฐ สถาบันการเงิน FinTech และภาคธุรกิจ ในเรื่องการขับเคลื่อนโลกการเงินดิจิทัล และการปรับตัวของภาครัฐและภาคธุรกิจให้พร้อมรับความเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นรูปธรรม เรายังมีหลายเรื่องที่ต้องปรับตัวและเร่งดำเนินการไปด้วยกัน เพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลงอย่างเท่าทัน และใช้ประโยชน์จากโอกาสที่เกิดขึ้นได้อย่างเต็มที่ เพื่อที่จะให้ทศวรรษนี้เป็นทศวรรษใหม่แห่งโอกาสอย่างแท้จริง สำหรับ ธปท. การปรับตัวไปพร้อมกับทุกภาคส่วน รวมทั้งการวางภูมิทัศน์ของระบบการเงินให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นใน 3 Open ที่ได้กล่าว ทั้งในเรื่องโครงสร้างพื้นฐานที่เปิดกว้างสำหรับผู้ให้บริการทั้งรายเดิมและรายใหม่ การสร้างสภาพแวดล้อมในการแข่งขันอย่างเท่าเทียม และการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างผู้ให้บริการ จะเป็นพันธกิจสำคัญของ ธปท. ที่หวังว่าจะได้รับความร่วมมือจากทุกท่านเป็นอย่างดี เพื่อที่จะมาร่วมสร้างการเปลี่ยนแปลงและโอกาสสำหรับประเทศไทยด้วยกัน

ขอบคุณครับ